Timo Latikka
toiminnanjohtaja
Suomen Ilmailuliitto –
Finlands Flygförbund ry
23.4.2025

Suomen Ilmailuliiton lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä (HE 22/2025 vp) eduskunnalle laeiksi ilmailulain, liikenteen palveluista annetun lain ja yhteistoimintalain muuttamisesta

Suomen Ilmailuliitto pitää hallituksen esityksessä 22/2025 esitettyä sääntelyä pääkohdiltaan kannatettavana.

Ilmailuliiton tarkoituksena on edistää Suomen harraste-, urheilu- ja yleisilmailua sekä toimia jäsentensä valtakunnallisena keskusjärjestönä. Strategiansa mukaisesti Ilmailuliitto toimii kaikkien ilmailulajien yhdistävänä, yhteisenä järjestönä, joka edistää monipuolisuutta, monimuotoisuutta, keskinäistä arvostusta ja tasa-arvoa lajien keskuudessa. Edunvalvontamme päätavoite on harrasteilmailun toimintaedellytysten turvaaminen: ilmailun tulee olla turvallista eikä lainsäädäntö ja määräykset saa rajoittaa harrasteilmailua tarpeettomasti.

Ilmailuliitto pitää kannatettavana, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi jatkossa puuttua lentoturvallisuuteen vaikuttavaan toimintaan, joka ei edellytä lupaa tai ilmoitusta, joko antamalla huomautuksen tai varoituksen taikka viime kädessä rajoittamalla toimintaa tai kieltämällä sen toistaiseksi tai määräajaksi. Hallituksen esityksessä tällaisesta toiminnasta esimerkkeinä mainitaan muun muassa laskuvarjohyppääminen ja liidintoiminta. Ilmailuliiton jäsenrekisterin mukaan (22.4.2025) liitossa on 2 523 jäsentä, joiden toimintamuotona on laskuvarjohyppääminen ja 1 228 varjo- tai riippuliitäjää. Ilmailuliitolla on 21 jäsenyhdistystä, joissa toimintamuotona on laskuvarjohyppääminen ja 14 varjoliitoyhdistystä, yhdeksän riippuliitoyhdistystä sekä 10 yhdistystä, joissa harrastetaan sekä varjo- että riippuliitoa.

Arviomme mukaan noin 50 prosenttia kaikista Suomen harraste-, urheilu- ja yleisilmailijoista on Ilmailuliiton jäseniä. Ilmailuliitolla on sekä luonnollisia, henkilöjäseniä että juridisia, yhteisöjäseniä. Yhdistyksen säännöt ja päätökset sitovat yhdistyksen jäseniä (*Halila – Tarasti*: Yhdistysoikeus, 2024, s. 220).

Sääntöjensä mukaisesti Ilmailuliitto voi kohdistaa jäseniinsä kurinpitotoimia. Käytännössä kurinpitotoimin Ilmailuliitto voi kuitenkin vain antaa jäsenelle tai jäsenyhdistyksen jäsenelle kirjallisen huomautuksen tai varoituksen, määräajaksi tai pysyvästi peruuttaa jäsenen tai jäsenyhdistyksen jäsenenliiton hänelle myöntämän kelpoisuustodistuksen ja/tai siihen liittyvän muun kelpoisuuden ja/tai urheilulisenssin (kansainvälisen ilmailuliitto FAI:n kilpailulisenssi), peruuttaa jäsenen tai jäsenyhdistyksen jäsenen nimeämisen maajoukkueeseen tai kansainväliseen arvokilpailuun tai määräaikaisesti tai pysyvästi erottaa jäsenen, jonka on

kurinpitosääntöjen mukaan todettu toimineen ilmailumääräysten tai liiton sääntöjen vastaisesti – –.

Kurinpitotoimien vaikuttavuus on hyvin jäsenkohtaista ja siihen vaikuttavat jäsenen omat motiivit toimia yhteisössä; maajoukkuetoiminta, kilpaileminen, koulutustoiminta, yhteisöllinen harrastaminen, toimintamahdollisuudet osana yhteisöä tai muu vastaava syy.

Liiton ulkopuolisiin, ei-jäseniin, Ilmailuliitto ei voi kohdistaa mitään sanktioita.

Ilmailuliiton yksi strateginen päätavoite on harraste- ja yleisilmailun hyvän turvallisuustason säilyminen ja sen proaktiivinen kehittäminen myönteiseen suuntaan. Liitto varmistaa, ettei ilmailua rajoiteta tarpeettomasti turvallisuuteen tai ympäristöön vedoten.

Tavoite on, ettei harraste- ja yleisilmailussa tapahdu yhtään vakavaa tai kuolemaan johtavaa onnettomuutta. Kokonaisturvallisuutta edistetään kytkemällä yhteinen turvallisuuden hallintajärjestelmä (SMS, Safety Management System) aktiivisesti liiton ilmailukoulutukseen, ohjaamalla koulutuksen painopistealueita turvallisuushavaintojen perusteella ja tiedottamalla havainnoista ilmailijoille aktiivisesti.

Parantaakseen ilmailun turvallisuutta Ilmailuliitto kerää ja analysoi jatkuvasti erilaista saatavilla olevaa turvallisuustietoa. Teemme yhteistyötä Liikenteen turvallisuusvirasto Traficomin kanssa, jonka poikkeamatietorekisteristä saatavia tietoja analysoimaan Ilmailuliitto on asettanut omia asiantuntijoitaan, jotka Traficomin päätöksellä tekevät analyysiyhteistyötä.

Lisäksi liitto kerää jo vuosikymmenten käytäntönä turvallisuusilmoituksia laskuvarjolajin parissa turvallisuusilmoituslomakkeella sekä uudempana kaikkien muiden liiton lajien poikkeamailmoituksia ilmailun poikkeama- ja havaintoilmoitusjärjestelmä SILPI:llä. Näiden ilmoituskanavien kautta Ilmailuliitto saa suoraan tietoa ilmailussa tapahtuvista turvallisuuspoikkeamista ja saa omaa materiaalia, jonka analysoinnin kautta saadaan koko ilmailuyhteisöä hyödyttävää turvallisuustietoa.

Ilmailuliitto pitää hyvänä, että viranomainen saa riittävät valtuudet, joilla voidaan parantaa ilmailun kokonaisturvallisuutta myös Ilmailuliiton jäsenistön ulkopuolella.

Hallituksen esityksen tavoitteissa (s. 16) mainitaan, että [m]yös sellainen toiminta, johon ei vaadita lupaa, hyväksyntää tai ilmoitusta, tulisi viime kädessä voida turvallisuussyistä kieltää toistaiseksi tai määräajaksi, jos Liikenne- ja viestintävirasto saa tiedon vakavasti sääntöjenvastaisesta toiminnasta.

Ilmailuliitto pitää tärkeänä, ettei viranomaiselle myönnettävä uusi mahdollisuus puuttua ilmailutoimintaan kohdistu vain järjestäytyneeseen ilmailuun, jossa Ilmailuliiton jäsenet ovat jo liiton sääntöjen, määräysten, päätösten ja kurinpidon, ilmailuyhdistysten ja -yhteisön yhteisöllisyyden ja turvallisuusilmoituskanavien valvonnan alla. Ilmailuliitto esittääkin, että Liikenne- ja viestintävirastolle asetetaan samalla velvollisuus tilastoida tieto siitä, mitä kautta viranomainen on saanut tiedon toiminnasta, johon viranomainen käyttää uusia toimivaltuuksiaan ja onko moitittava toiminta tapahtunut järjestäytyneen ilmailun piirissä vai sen ulkopuolella.

Esityksellä annettaisiin viranomaiselle mahdollisuus puuttua lentoturvallisuuteen vaikuttavaan toimintaan, joka ei edellytä lupaa tai ilmoitusta, joko antamalla huomautuksen tai varoituksen taikka viime kädessä rajoittamalla toimintaa tai kieltämällä sen toistaiseksi tai määräajaksi. Ilmailuliiton mielestä hallituksen esityksessä olisi tullut tarkemmin kuvata joko niitä tekoja tai vähintään niitä periaatteita, joiden perusteella eriasteisia sanktioita annettaisiin.